

Окрім цього вагомого значення на ринках збуту набувають чинники нецінової конкуренції (якість, дизайн, надійність), а реалізація нововведень здійснюється за рахунок швидкої заміни продукції, що випускається, що і зумовлює необхідність застосування інноваційного маркетингу в трансформаційний період. Тому система інноваційного маркетингу покликана забезпечити надходження інформації про поточний попит на ринку, розробку стратегії визначення очікуваного попиту на нововведення у майбутньому.

Таким чином, на всіх етапах маркетингового управління однією з основних чинників є інноваційна складова. Це означає, що інноваційний підхід в управлінні системою маркетингу на підприємстві перетворюється у провідний елемент стратегічного управління. Отже, будь-яка реалізація стратегічного рішення має інноваційний характер. Разом з тим, в практиці більшості підприємств застосовується лише незначна частка сучасного маркетингового інструментарію, що може бути пояснено як невикористання окремих інструментів в сучасних умовах, так і низькою кваліфікацією керівників маркетингу на підприємстві. Тому необхідність інноваційного оновлення маркетингової складової зумовлена нагальною потребою ринку, так і окремих підприємств. Це сприятиме виділенню функціональних зон маркетингового комплексу окремого цільового ринку, що дасть змогу виявити приховані резерви в діяльності кожного підприємства на ринку з метою підвищення ефективності його діяльності, а, отже, збільшити віддачу від більш обґрунтованого застосування сучасного маркетингового інструментарію.

Список використаних джерел

1. Божкова В. В. Инновационный маркетинг – новая концепция ведения бизнеса. Вопросы структуризации экономики. Ежеквартальный журнал / X Всероссийская конференция по маркетингу. Махачкала. 2009. № 3. С. 58–62.
2. Котлер Ф. Маркетинг менеджмент : пер. с англ. СПб. : Питер, 2006. 464 с.
3. Нянько В. М. Інноваційний маркетинг на підприємствах України. Інноваційна економіка. 2014. № 6. С. 228-231.
4. Пуцентейло П.Р., Гуменюк О.О. Стратегічний аналіз як важливий елемент управління підприємством. Інноваційна економіка. 2016. № 3-4 (62). С. 196–205.

Любов Коваль

к.е.н., доцент

Вінницький національний аграрний університет

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК БАЛАНСУ ПІДПРИЄМСТВА

Фундаментальне місце в системі інформаційного забезпечення належить бухгалтерській фінансовій звітності, показники якої характеризують фінансово-господарську діяльність підприємства. Інформацію бухгалтерської фінансової звітності використовують користувачі в процесах фінансового аналізу, планування та розробки фінансової стратегії та тактики за основними напрямками господарської діяльності. Найбільш універсальною формою фінансової бухгалтерської звітності є баланс, який займає одне з центральних місць у науковій концепції обліку. З погляду облікової практики поняття «баланс» зводиться до звітної форми, тобто таблиці, що має певну будову. Наука ж під балансом розглядає певну модель, яка об'єднує характеристики вміщених у нього елементів[4].

Виникнення і розвиток бухгалтерського балансу є складовою історії обліку, вивчення якої дає змогу зрозуміти економічне життя минулих століть, осмислити досвід попередників. Узагальнення історичних аспектів розвитку бухгалтерського балансу та його побудови надає можливість усвідомити його сучасне значення та передбачити напрями подальшої еволюції [1].

Наукові надбання попередників дозволили усвідомити еволюційний процес становлення балансу як окремої форми фінансової звітності, його сучасний стан, проблеми та перспективи подальшого розвитку. Проте, процес удосконалення змісту, форми та

структури балансу триває, відбувається процес наближення його змісту та структури до вимог МСФЗ, що викликає необхідність продовження дослідження визначеної проблеми [2].

Історія виникнення бухгалтерського балансу є й історією виникнення подвійного запису. Поява бухгалтерського балансу одночасно з подвійним записом у початковий період диктувалася насамперед вузьким практицизмом, намаганням звести облік до форми. Характерними ознаками цього періоду в історії бухгалтерського обліку були брак теоретичних узагальнень, розроблених практикою, економічним життям, невміння авторів розібратися в сутності явищ, що відбуваються, в ув'язці з процесами в тій чи іншій державі. З часом під складанням балансу почали розуміти не просто вузько формальний процес перенесення сальдо рахунків за статтями балансу, а засіб відображення справжнього матеріального та фінансового стану підприємства і результатів його діяльності [4, с. 127].

Вивчення літературних джерел і публікацій показує, що, зважаючи на повне розуміння практичного значення вхідного, вихідного, місячного, пробного, чистого чи іншого балансів, бухгалтерський баланс – це звітна таблиця, одна з форм фінансової звітності, що містить відомості про стан і розміщення господарських засобів підприємства та їх джерел у грошовій оцінці на певну дату. Сьогодні, як і у ті часи, основою балансу є постулат німецького вченого І.Ф. Шера, що баланс – це рівність активу і пасиву, крім того, це документ, який побудований у формі рахунків у заключний день операційного періоду. Як бачимо, ідею німецької школи поступово запозичили російські та українські вчені [1].

Слід зазначити, що структурні елементи балансу постійно зазнавали змін. За результатами проведеного дослідження щодо структури балансу та її зміни на протязі 30–90-х років ХХ ст. можна узагальнити, що баланс розглядався як загальний рахунок, в якому статті розкривали зміст синтетичних та аналітичних рахунків. Таким чином форма балансу наближено відповідала формі Головної книги, що слугувало виокремленню балансу як елементу методу бухгалтерського обліку та звітності.

З 1 січня 1992 року встановлені нові форми бухгалтерського балансу та фінансової звітності.

Актив балансу був побудований за такими розділами:

- 1) основні засоби та вкладення;
- 2) запаси та витрати;
- 3) грошові кошти, розрахунки та інші активи.

Пасив балансу:

- 1) джерела власних коштів;
- 2) кредити та інші позичені кошти;
- 3) розрахунки та інші пасиви [1].

Починаючи з 2000 р., зміст і форма балансу та загальні вимоги до розкриття його статей стали визначатись Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 2 «Баланс» [3]. Зміни, які відбулися в структурі балансу за 2000 р., наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Структура балансу підприємства

Розділ	Структура балансу до 2000 р.		Структура балансу після 2000 р.	
	Актив	Пасив	Актив	Пасив
I.	Основні засоби та інші поза оборотні активи	Капітал, фонди і резерви	Необоротні активи	Власний капітал
II.	Запаси і затрати	Довгострокові зобов'язання	Оборотні активи	Забезпечення майбутніх витрат та платежів
III.	Грошові кошти, розрахунки та інші оборотні активи	Розрахунки та інші короткострокові зобов'язання	Витрати майбутніх періодів	Довгострокові зобов'язання
IV.			Необоротні активи та групи вибуття	Поточні зобов'язання
V.				Доходи майбутніх періодів

На сьогодні питання формування балансу підприємства, зокрема форма та склад його статей регулюється НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Так, з 2013 року структура балансу має наступний вигляд.

Актив складається з розділів:

1. Необоротні активи
2. Оборотні активи
3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття

Пасив розкривається через наступні розділи:

1. Власний капітал
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення
3. Поточні зобов'язання і забезпечення

4. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття

Особливістю заповнення статей балансу є те, що підприємства можуть не наводити статті, за якими немає інформації до розкриття, а також додатково вписувати статті із додатку 3 до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Таким чином, вивчення історичних аспектів розвитку бухгалтерського балансу дає змогу зрозуміти економічну сутність поняття, усвідомити його сучасне значення, осмислити досвід попередників та передбачити напрями подальшої еволюції [1].

Список використаних джерел

1. Довбуш В.І. Баланс підприємства: історія виникнення, розвитку та становлення. Науково-практичне видання «Незалежний аудитор». 2013. № 6 (IV). С.52-59.
2. Зюкова М.М. Становлення та сучасний стан бухгалтерського балансу. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. 2015. Вип.27. С.225-234.
3. Кухта К.О. Баланс підприємства: становлення, історія виникнення та розвитку. Науковий вісник Херсонського державного університету. Економічні науки. – 2017. – Випуск 22 (Частина 1). – С.130-132.
4. Звітність підприємств : [навч. посібник]. К. : Знання, 2010. 623 с.

Ярослав Костецький

к.е.н., доцент, докторант

Тернопільський національний економічний університет

АГРОЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

На особливому статусі земельних ресурсів наголошується в Конституції України, Земельному Кодексі, інших нормативно-правових актах. Так, стаття 14 Конституції України регламентує: «Земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави» [1]. Аналогічне трактування дає стаття 1 Земельного Кодексу України [2]. Враховуючи те, що земля виступає одночасно як територіальний базис, природний ресурс й основний засіб виробництва у сільському господарстві, то серед основних принципів земельного законодавства справедливо проголошується принцип забезпечення раціонального використання та охорони земель й пріоритету вимог екологічної безпеки.

За наявністю та потенціалом продуктивних земель Україна належить до найбагатших країн світу, оскільки володіє значними запасами високопродуктивних земель придатних для використання у сільському господарстві. Площа українських чорноземів оцінюється від 15,6 млн. га до 17,4 млн. га, що складає 8 % світових запасів. Земельний фонд України становить 6% території Європи або 19 % сільськогосподарських угідь. За площею ріллі на 1 особу наша країна посідає 8 місце у світі після Австралії, Казахстану, Канади, Аргентини, Нігеру, Російської Федерації і Литви [3].